

UNELE PARTICULARITĂȚI ALE INVESTIGĂRII CAZURILOR DE TRAFIC DE PERSOANE

Cristian NISTORESCU,
doctorand

SUMMARY

Human trafficking is the recruitment, transportation, harbouring, or receipt of people for the purposes of slavery, forced labor (including bonded labor or debt bondage), and servitude. Human trafficking investigation consists in some special particularities which we try to write in this article.

Keywords: persons trafficking/trade, procedural guarantees, the human rights and fundamental liberties, victim, organized crime, investigation of the scene of crime, catching (the person) in the very act.

Investigarea criminalistică a locului faptei în cazul infracțiunilor de trafic de persoane poate avea loc cu prilejul infracțiunii flagrante, activitate plasată, de regulă, în debutul cercetărilor sau într-un moment al urmăririi penale. Principala activitate efectuată de organele judiciare în cazul unei asemenea infracțiuni constă în investigarea locului faptei. Într-o asemenea situație, rezultatele cercetării sînt materializate în procesul-verbal de constatare a infracțiunii flagrante, care, ca mijloc de probă scrisă, capătă o valoare probatorie deosebită. Prin însăși natura lor, a modului și împrejurărilor în care sînt săvîrșite, infracțiunile ce vizează traficul de persoane sînt dificil de probat, întrucît sînt comise departe de ochii publicului, fără a lăsa prea multe urme materiale și fără a fi întocmite sau utilizate înscrisuri în acest sens.

Cercetarea la fața locului este o activitate de investigare desfășurată de organele de urmărire penală sau de instanțele de judecată, care oferă acestora posibilitatea să perceapă nemijlocit situația locului infracțiunii și să stabilească împrejurările în care a fost comisă.

Caracterul planificat al investigației locului faptei presupune examinarea sistemică, scrupuloasă și deplină a tuturor obiectelor care țin

de eveniment, alternarea întemeiată din punct de vedere științific a metodelor de examinare, consemnarea sub toate aspectele a procesului de examinare și a rezultatelor acțiunii de urmărire penală.

O trăsătură distinctivă a investigației locului faptei traficului de persoane constă în faptul că obiectul principal îl constituie stabilirea faptelor pornind de la persoanele vizate, care sînt în cvasitotalitatea situațiilor cunoscute echipei de cercetare, și nu invers, ca la infracțiunile de omor, spre exemplu, unde, de multe ori, scopul constă în stabilirea exactă a faptelor în vederea identificării, în acest mod, a autorului infracțiunii.

Ca activitate premergătoare efectuării cercetării locului unei fapte de trafic de persoane sînt necesare **stabilirea locului, scopului și oportunității efectuării acesteia, precum și dacă aceasta va fi inclusă într-un complex de activități procedural penale**. În funcție de cele stabilite și de activitățile concrete care urmează a fi efectuate, procurorul va stabili componența echipei de cercetare.

Membrii acesteia sînt procurori, ofițeri de poliție judiciară și specialiști din diverse domenii, în funcție de constituția locului faptei și de specificul săvîrșirii infracțiunii.

Astfel, dacă la locul faptei se află sisteme și echipamente infor-

mative, prezența unui specialist-informatician este absolut necesară. O precizare importantă este aceea că întotdeauna șeful echipei este procurorul, care, în temeiul autorității și prerogativelor conferite de lege, trebuie să își asume responsabilitatea întregii activități și să o coordoneze efectiv. Mai mult decît atît, conducerea echipei tehnice trebuie să fie în toate cazurile unipersonală, aceasta asigurînd coerența deciziilor, precum și cunoașterea de către șeful echipei a tuturor datelor și informațiilor legate de desfășurarea cercetării locului faptei. Experiența a demonstrat că un membru de bază al echipei este specialistul-criminalist, ale cărui cunoștințe specializate și-au dovedit eficacitatea în cursul cercetării efectuate la locul comiterii unor infracțiuni de corupție.

După constituirea echipei, următorul pas este obținerea a cît mai multe date certe și informații cu privire la persoana, locul și condițiile în care se va efectua cercetarea. Datele și informațiile preexistente cercetării pot fi utilizate în vederea stabilirii metodelor de cercetare, a operațiunilor urgente, a succesiunii activităților, a zonelor și obiectivelor de interes. Datele pot consta în cele obținute de la structurile specializate în culegerea și prelucrarea informațiilor sau

chiar în studii premergătoare ale zonei în care se află locul faptei.

Avînd în vedere modalitățile specializate de acțiune ale grupurilor criminale care comit infracțiuni de trafic de persoane, pentru contracararea acțiunilor acestora este necesară desfășurarea activității de colectare a datelor și informațiilor în paralel cu efectuarea cercetării locului faptei, datele obținute să poată fi verificate și valorificate în mod imediat.

Acțiunea echipei de cercetare a locului faptei trebuie să fie rapidă și precisă, de aceea este necesară cunoașterea exactă a adresei locației, a poziționării geografice, precum și a căilor și posibilităților de acces. Datorită caracterului organizat pe care fenomenul traficului de persoane l-a căpătat în perioada recentă, au devenit tot mai frecvente acțiunile complexe ale organelor judiciare, constînd în efectuarea simultană și conjugată a unor acte de procedură penală în mai multe locații în care s-au comis acte infracționale pe linia traficului cu ființe umane.

Aceste locații sînt uneori dispersate la mari distanțe, iar simultaneitatea acțiunilor este necesară pentru evitarea dispariției urmelor infracțiunilor ca rezultat al comunicării dintre membrii grupului infracțional. Acestei tendințe i-a fost opusă, de către organele judiciare, constituirea unor echipe de cercetare pluridisciplinare, avînd o componență fixă și care prin experiența comună dobîndită ajung să aibă un mod de acțiune omogen și extrem de eficient.

După constituirea echipelor de cercetare, se cere selecția și disponibilizarea resurselor materiale necesare acesteia, insistîndu-se asupra mijloacelor de transport pentru deplasarea operativă a membrilor

echipei și asupra mijloacelor de comunicație foarte importante pentru coordonarea în timp real a acțiunilor.

O semnificație practică deosebită o au unele mijloace materiale adiacente, a căror omisiune poate duce la situații greu practice de înlăturat (ex. – sigilii, etichete, ambalaje), precum și accesorii (ceară, plastilină, substanțe adezive) care nu trebuie să lipsească din trusa criminalistică. Echipele de investigare dispun și utilizează truse criminalistice. Pentru fixarea rezultatelor cercetării locului faptei, este necesară folosirea tehnicii fotografice audio și video. Datorită progresului tehnic, sînt utilizate aparate fotografice digitale, iar procesarea imaginilor se efectuează cu ajutorul calculatorului electronic. Această tehnologie prezintă avantajul obținerii unor fotografii de calitate, care pot fi prelucrate ușor într-un timp foarte scurt.

Înainte de începerea deplasării la locul efectuării cercetării, se impune și stabilirea exactă a modalităților de acces în locul respectiv, indiferent dacă aceasta este o locuință, un loc public ori privat.

În situația în care accesul imediat nu este posibil, este necesară asigurarea și supravegherea perimetrului, inclusiv prin instituirea de posturi de supraveghere sau pază, ori prin sigilarea incintelor.

Un element al succesului îl constituie **caracterul inopinant al acțiunii**, care exclude posibilitatea ca făptuitorii să ștergă urmele infracțiunii sau să schimbe starea și poziția mijloacelor de probă. Pentru obținerea elementului-surpriză pot fi efectuate activități adiacente faptei, blocarea căilor de acces și ocuparea de către membrii echipei a pozițiilor clare din zona de interes. În practică, în momentul

accesului la locul faptei, sarcinile componentelor echipei sînt strict distribuite în sensul că unii dintre aceștia merg la locul propriu-zis al cercetării, în timp ce alții au ca obiective declinarea calității și scopului venirii, identificarea unor martori asistenți sau asigurarea perimetrului, se culeg informații în legătură cu fapta, circumstanțele în care s-a săvîrșit.

După sosirea la locul faptei, legitimarea și prezentarea în mod neechivoc a calității și scopului venirii, prima sarcină a echipei constă în identificarea și supravegherea persoanelor care fac obiectul activității de cercetare – presupușii autori ai infracțiunii de trafic de persoane și complicii acestora, identificarea și legitimarea eventualelor victime ale traficului de persoane, precum și a unor martori aflați în zonă. Pentru respectarea cerințelor procedurale, este necesar ca toate activitățile de la locul faptei să se desfășoare în prezența martorilor asistenți.

În activitatea curentă au existat deseori probleme legate de refuzul de cooperare al persoanelor solicitate pentru a asista în calitate de martor asistent, precum și de atitudinea necooperantă a unor eventuale victime sau prostituate.

Asemenea atitudini pot fi evitate prin expunerea obiectivă și impersonală a obiectului investigației, precum și prin explicarea statutului martorului asistent, astfel încît persoanele solicitate să înțeleagă semnificația și importanța acțiunilor la care vor asista, precum și faptul că aceasta reprezintă o formă de implicare și control civic al activității organelor judiciare.

Pentru garantarea dreptului la apărare, încă din momentele inițiale ale cercetării, procurorul trebuie să aducă la cunoștință persoanelor

vizate faptul că au dreptul să fie asistate de avocatul pe care îl vor alege și să le dea posibilitatea de a apela la serviciile acestuia prin intermediul mijloacelor de comunicare sau în alt mod. De regulă, activitățile propriu-zise de investigare a locului faptei se desfășoară în prezența avocatului, dar există și unele măsuri cu caracter de urgență care pot fi dispuse anterior sosirii acestuia. De exemplu, acestea pot consta în izolarea locului faptei și a perimetrului acestuia; instituirea interdicției ca anumite persoane să părăsească locul faptei sau să comunice între ele; identificarea și reținerea la locul faptei a participanților la săvârșirea faptei și a altor persoane care pot furniza date referitoare la comiterea faptei; protejarea obiectelor și conservarea urmelor existente la locul faptei.

Pentru a face o caracterizare psihologică a evenimentului și a personalității făptuitorului (făptuitorilor), este necesară participarea în cadrul echipei de cercetare a unui psiholog. Aprecierile acestuia pot sta la baza stabilirii mobilului faptei și a conexiunilor dintre faptă și făptuitor.

În toate cazurile, în debutul procesului-verbal de consemnare a rezultatelor cercetării locului faptei va fi făcută mențiunea că persoanei cercetate i-a fost adus la cunoștință obiectul activității, dreptul de a fi asistată de un avocat, cu descrierea demersurilor efectuate pentru asigurarea prezenței acestuia.

În situația în care, din diverse motive, avocatul se prezintă pe parcursul cercetării, ora prezentării, precum și faptul că din momentul respectiv va participa la toate acțiunile desfășurate vor fi, de asemenea, consemnate ca atare în cuprinsul procesului-verbal.

Procesul-verbal trebuie să fie complet, în sensul de a evidenția toate constatările făcute, oglindind locul unde au fost descoperite urmele și mijloacele materiale de probă ori obiectele presupuse a avea legătură cu fapta, inclusiv poziția acestora raportată la reperele stabilite și la planurile orizontale și verticale.

Totodată, în mod verbal și prin citirea integrală a conținutului procesului-verbal, avocatului îi vor fi aduse la cunoștință activitățile efectuate și rezultatele obținute anterior venirii sale. Atunci când una dintre părți nu cunoaște limba română, este necesară folosirea pe tot parcursul cercetării a unui interpret autorizat, iar la finele acesteia actele întocmite vor fi citite și traduse în limba respectivă. Din cauza dificultăților practice legate de găsirea unui interpret autorizat și de deplasarea acestuia la locul faptei, se impune fie desemnarea acestuia de către persoana în cauză, fie dispunerea, anterior începerii cercetării locului faptei, a măsurilor necesare pentru asigurarea prezenței acestuia.

În situația în care efectuarea cercetării locului faptei presupune accesul la informații clasificate, această împrejurare trebuie avută în vedere atât în compunerea echipei de cercetare, cât și la selectarea martorilor asistenți.

Respectarea cadrului legislativ privind informațiile clasificate, imposibilitatea asigurării protecției imediate a martorilor asistenți, amplasarea locului faptei într-o zonă izolată sau greu accesibilă constituie tot atâtea împrejurări în care, în mod justificat și cu respectarea proporționalității, procurorul poate lua decizia de a se renunța la găsirea sau prezența unor martori asistenți. Această decizie trebuie

însă totdeauna menționată și temeinic motivată în cuprinsul procesului-verbal întocmit cu prilejul cercetării locului faptei.

În activitatea curentă, cercetarea locului faptei implică deseori și efectuarea unor alte acte procedurale penale, precum ar fi perchezițiile corporale sau domiciliare, ridicarea de obiecte sau înscrisuri, reconstituiri și altele, situație în care trebuie respectate și regulile tactice și procesual-penale specifice acestora. În cazurile prevăzute de lege, prezența continuă la locul cercetării a reprezentantului unității este obligatorie, iar la sfârșitul activității acestuia i se va înmîna un exemplar al procesului-verbal.

De aceea, între membrii echipei de cercetare trebuie să existe complementaritate și o împărțire judicioasă a sarcinilor concrete ale fiecărui component, sarcini care vor fi grefate pe pregătirea sa de specialitate. Din experiență cunoaștem că rolul șefului echipei trebuie să se rezume la coordonarea și supravegherea acțiunilor, precum și la fixarea rezultatelor cercetării, implicându-se personal doar în efectuarea actelor mai importante și mai delicate. Așadar, procurorul care conduce cercetarea locului faptei constituie "capul limpede" al echipei, persoana care are o viziune de ansamblu asupra întregii acțiuni, reprezintă echipa în raporturile cu terții și asigură comunicarea cu aceștia, precum și coordonarea cu alte echipe care desfășoară activități similare în locuri diferite. Atingerea obiectivelor unei investigații a locului faptei necesită utilizarea imaginației, spontaneitate și valorificarea experienței dobândite în acest domeniu, iar interpretarea urmelor și elaborarea graduală a versiunilor constituie un proces continuu, care

avansează paralel cu desfășurarea propriu-zisă a cercetării.

Delimitarea locului faptei este una pur convențională, aria cercetărilor putînd fi extinsă treptat, în funcție de rezultatele obținute anterior. Cercetarea locului faptei este aproape întotdeauna un act irepetabil, de aceea trebuie efectuată cu mare atenție, astfel încît să fie evidențiate pînă și cele mai mici aspecte care au relevanță în cauză, dar și acele elemente susceptibile de a fi utilizate ulterior, în vederea stabilirii adevărului. Echipa de cercetare are sarcina să stabilească anumite aspecte care au caracter trecător, cum ar fi: poziția și starea ușilor, ferestrelor, perdelelor; prezența unor mirosuri deosebite; temperatura mediului ambiant, a diferitelor obiecte; gusturile unor substanțe; starea în care se găsea lumina (aprinsă, stinsă); poziția mobilierului în încăperile ce urmează a fi cercetate; funcționarea unor aparate de uz casnic sau gospodăresc; poziția telefonului, a agendei telefonice; ora indicată de ceasul aflat la locul faptei; poziția cheilor la ușile încuiate (în exterior sau în interior); starea timpului etc.

Astfel de elemente care au fost surprinse în timpul cercetărilor s-au referit la falsificarea unor documente (pașapoarte, cărți de identitate), falsul privind identitatea unor victime (în scopul acoperirii vârstei de minorat).

Problemele generale pe care trebuie să le lămurească cercetarea locului faptei se grefează pe elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane, acestea fiind următoarele:

- *identitatea, calitatea și participația persoanelor la săvîrșirea infracțiunii de trafic de persoane;*
- *acțiunile licite și ilicite ale*

acestor persoane, inclusiv cele legate cu atribuțiile de serviciu;

- *scopul activității infracționale;*
- *sumele de bani și foloasele care constituie obiectul activității infracționale.*

De asemenea, vor fi căutate înscrisuri, valori și alte mijloace de probă din care ar putea să rezulte aspecte conexe faptelor propriu-zise, dar care contribuie la investigarea criminalistică a infracțiunii respective și totodată contribuie la soluționarea cauzei penale. O categorie aparte de urme care au o relevanță deosebită o constituie urmele de substanțe fluorescente.

De altfel, într-o asemenea situație, investigarea locului faptei este intim legată de activitățile premergătoare și simultane de investigare criminalistică.

În practică, a creat probleme ridicarea în vederea cercetărilor și conservarea componentelor informatice care, din cauza volumului și greutății lor, nu pot fi întotdeauna ambulate și sigilate, situație în care s-a procedat la izolarea și sigilarea orificiilor de conectare a acestora la sursa de energie și la alte componente de același tip. În ceea ce privește fixarea rezultatelor cercetării locului faptei, procesul-verbal trebuie întocmit imediat după terminarea activității propriu-zise, de preferință în același loc. Excepție fac locurile publice sau cele care prezintă alte particularități ce fac imposibilă întocmirea imediată a procesului-verbal (factori climatici sau de mediu).

Procesul-verbal trebuie să descrie în mod cronologic, precis și amănunțit toate activitățile și constatările efectuate într-un stil obiectiv, concis, sobru și accesibil. Pentru completarea informațiilor de la locul faptei vor fi întocmite,

de preferință la scară, schițe și desene ale locului faptei sau ale unor obiecte; schițele vor fi semnate de toate persoanele participante și se va face mențiunea despre acestea în procesul-verbal.

De asemenea, în cazul infracțiunii flagrante, în cuprinsul procesului-verbal trebuie consemnate declarațiile persoanelor cercetate, insistîndu-se asupra relatărilor și explicațiilor care, prin prisma rezultatelor cercetării locului faptei, au relevanță directă în legătură cu elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane.

Este preferabil ca întregul proces de investigare a locului faptei să fie filmat cu ajutorul camerelor video, atît pentru că ulterior înregistrarea poate furniza elemente probatorii suplimentare, cît și pentru că poate constitui în sine un mijloc de probă sau chiar o dovadă procedurală care atestă respectarea cerințelor procesual-penale.

În fapt, pe măsura derulării cercetării, obiectele și urmele găsite, precum și aspectele constatate sînt descrise detaliat prin voce în timp ce sînt filmate, astfel încît înregistrarea video constituie o extensie și o redare în imagini a conținutului procesului-verbal. Aspectele constatate la fața locului vor face obiectul unei planșe fotografice care, împreună cu casetele video sau suporturile electronice conținînd imagini, se atașează la procesul-verbal.

Persoanele participante vor fi întrebate dacă au obiecții sau observații privind desfășurarea cercetării sau a celor consemnate în procesul-verbal, iar în caz afirmativ, aceste observații vor fi menționate, încercîndu-se pe loc eliminarea sau îndreptarea aspectelor necorespunzătoare care au fost sesizate.

Este necesară de asemenea poziționarea foarte exactă în timp atît

a momentului începerii și apropiat al terminării cercetării, cât și al desfășurării principalelor etape ale activităților, precum și precizarea numărului total de pagini ale procesului-verbal.

Cercetarea locului faptei poate fi întreruptă din motive temeinice justificate (condiții climatice, volumul mare al activităților), care vor fi menționate în corpul procesului-verbal. Într-o asemenea situație, vor fi dispuse și înregistrate măsurile necesare pentru protejarea și consemnarea urmelor și asigurarea corespunzătoare a locului faptei.

În mod excepțional, cercetarea poate fi repetată, dar numai în situația în care apar elemente noi ce justifică asemenea necesitate, iar locul faptei a suferit modificări substanțiale.

În ambele cazuri, reluarea sau repetarea activității trebuie să aibă loc cât mai curînd, iar cercetarea să fie efectuată de către aceeași echipă. Totodată, pentru a releva continuitatea și complementaritatea activităților, procesele-verbale întocmite cu aceste prilejuri vor face corp comun cu cel încheiat inițial.

Percheziția domiciliară și ancheta financiară în cazul investigării analitice a infracțiunilor de trafic de persoane

În majoritatea cazurilor, investigarea infracțiunilor grave începe la locul săvîșirii faptei care este ușor de determinat, de exemplu, în cazurile de omor sau furt prin efracție. Ancheta pornește de îndată ce locul faptei a fost pus sub pază.

Infrațiunile de trafic de persoane au însă anumite particularități distincte:

– locul faptei nu este întotdeauna

na evident și nu poate fi determinat cu ușurință;

– locul faptei se schimbă permanent și deseori infracțiunea începe în străinătate;

– locul în care se află victima trebuie considerat ca primul loc al faptei;

– locul în care se află victima se modifică pe parcursul diferitelor faze, ceea ce înseamnă că și locul faptei se modifică permanent. Mijloacele de probă trebuie strînse din toate locurile cunoscute de organele judiciare.

În funcție de **amplasarea locației**, se vor folosi mijloacele adecvate, ținînd cont de necesitatea prezenței la **efectuarea percheziției domiciliare** a următorilor specialiști: dacă este cazul, interpreți pentru limbile vorbite de suspecți și de victime; fotografi și specialiști video; echipe de percheziție; specialiști pentru cercetarea urmelor; tehnicieni din anumite domenii (de exemplu, dacă va fi nevoie de un specialist pe computere în cazul implicării unei agenții de recrutare sau cînd activitățile de prostituție sînt intermediare printr-o rețea de “call-girl”).

La locul cercetării, organele judiciare vor fi în dialog cu trei categorii de persoane: suspecții; victimele; clienții acestora, în cazul în care cercetarea locului faptei are loc la un bordel.

Este posibil ca victimele să fi comis diferite infracțiuni, cum ar fi posesia unor documente de călătorie false sau a unor vize falsificate sau implicarea în prostituție. Totuși, în această fază, ele au un rol important ca posibile martore împotriva traficantilor, de aceea trebuie tratate corespunzător. Echipa de efectuare a percheziției domiciliare trebuie împărțită în două: o echipă se va ocupa de victime,

cealaltă echipă se va ocupa de traficanți.

Victimele trebuie îndepărtate de la locul efectuării percheziției domiciliare cât mai repede posibil, astfel încît traficanții să nu aibă posibilitatea de a le intimida. În plus, organele judiciare vor avea mai mult timp pentru a crea o relație de încredere cu victimele, element de o importanță crucială pentru cooperarea dintre poliție și victime.

De asemenea, victimelor li se oferă timp să-și strîngă lucrurile personale. Dacă acestea se află la locul efectuării percheziției, traficanțul va fi separat în scopul limitării pericolului de intimidare a victimei. Dacă bagajul victimei se află la altă adresă, ea va fi dusă acolo pentru a și-l recupera.

Prin aceasta se urmăresc două obiective:

- în primul rînd, femeia are dreptul să își recupereze lucrurile personale, mai ales dacă este în pericol de a fi expulzată;

- în al doilea rînd, organele judiciare vor avea posibilitatea să controleze actele de identitate și de călătorie (dacă ele există și dacă se află în posesia ei) și orice alte documente care pot constitui probe împotriva traficului, cum ar fi un jurnal, liste de plată, adeverințe de muncă, chitanțe pentru virări de bani etc.

Faptul că victima nu deține propriile acte de identitate poate fi o dovadă că traficanțul a ținut-o sub control, mai ales dacă mai tîrziu aceste documente vor fi găsite în posesia lui.

Pe cît este posibil, **victimele nu vor fi duse la aceeași secție de poliție cu traficanții**, ceea ce va avea mai multe avantaje. În primul rînd, victimele se vor relaxa și le va fi mai ușor să vorbească deschis, atunci cînd exploataorii lor nu mai

sînt în apropiere. Un avantaj mult mai important este faptul că, dacă unele victime afirmă că au suferit grave abuzuri sexuale sau fizice, nu mai există riscul contaminării urmelor și mijloacelor de probă, deoarece traficanții nu sînt ținuți în același loc cu victimele.

Clienții vor fi tratați în funcție de situația respectivă. Dacă ei nu s-au făcut vinovați cu nimic, cel mai simplu pentru organele judiciare este să noteze datele lor personale (dacă legea permite acest lucru) și să-i îndepărteze de la locul faptei, deoarece este preferabil ca declarațiile lor să nu aibă o valoare probatorie deosebită, dar prezența lor ridică probleme de securitate. În cazul în care simpla prezență a clienților la adresa respectivă reprezintă o încălcare a legii, organele judiciare trebuie să ia măsurile necesare pentru audierea amănunțită a traficanților.

Pe cît este posibil, se **va înregistra pe bandă video** intrarea echipei de efectuare a percheziției în spațiile respective și modul de cercetare a traficanților, spre a avea o evidență a următoarelor aspecte: comportamentul corect al organelor judiciare de anchetă; ce s-a vorbit în timpul percheziției; dacă percheziția se efectuează într-un bordel, club, etc. banda video reprezintă o probă indubitabilă privind interiorul bordelului și îmbrăcămintea victimelor; dacă se dețin imagini video cu victime în dressou-uri sau semidezbrăcate; traficanții nu mai pot pretinde că nu au știut că victima lucra ca prostituată; dacă s-au efectuat plăți truate, banii aflați în posesia traficantului vor fi controlați. Pentru a fi comparați, se va imprima pe bandă video ridicarea și sigilarea banilor în prezența traficantului.

În limitele legii, organele de anchetă judiciare trebuie să ridice toate obiectele care pot constitui o probă. Dacă există îndoieli în privința unor obiecte, este mai bine să se ridice și acestea, urmînd să fie returnate ulterior, decît să fie lăsate în locul lor și să nu mai fie găsite în momentul în care s-a realizat semnificația lor probatorie.

În limita resurselor disponibile organelor judiciare, vor fi cercetate și percheziționate toate adresele și spațiile implicate în infracțiuni: cele din faza de recrutare, “casele sigure”, bordelurile, alte spații, de asemenea domiciliile traficanților, dacă ei nu locuiesc la “casele sigure”.

Este posibil ca traficanții să fi făcut mari eforturi pentru a ascunde mijloace de probă, de exemplu documente de identitate și bani în numerar. De aceea, organele judiciare trebuie să investească mult timp în planificare și în percheziționarea minuțioasă a adreselor respective și, în special, a domiciliilor traficanților. În măsura posibilităților, înainte de a se începe percheziția domiciliară, se va filma fiecare cameră în care traficanții s-au aflat împreună cu victimele.

Imaginile de la efectuarea percheziției pot avea o importanță deosebită, dacă victima afirmă că a fost atacată sexual sau fizic într-unul din aceste locuri, deoarece este puțin probabil, date fiind activitățile de prostituată ale victimei, că se vor mai găsi urmele medico-legale ale unui presupus viol petrecut un timp în urmă. Tocmai din acest motiv, fixarea pe bandă video a spațiilor respective este un element esențial în coroborarea afirmațiilor victimei. Se vor înregistra pe video încăperile bordelului, fixîndu-se toate detaliile: tipul încăperilor, reclame, materiale pornografice, accesorii folosite în

activitățile sexuale, prezervative, liste de prețuri.

De asemenea, cu ocazia efectuării percheziției, dovezile se vor filma și se vor percheziționa toate vehiculele folosite de suspecți. Obiectele ridicate vor fi ambalate corespunzător și consemnate într-un proces-verbal, conform legislației în vigoare. Înainte de încheierea percheziției domiciliare și părăsirea adresei respective, atît traficanții cărora li s-au confiscat obiecte, cît și celelalte persoane prezente vor fi solicitate de poliție să citească și să confirme, prin semnătura lor, lista cu obiectele ridicate și procesul-verbal în care au fost consemnate declarațiile celor în cauză.

Specific investigației criminologice a traficului de persoane, cu prioritate la **efectuarea percheziției domiciliare**, se va pune accent pe următoarele:

- orice documente legate de procesul de recrutare, cum ar fi reclame, agende, corespondență cu școli de limbi străine sau cu secții consulare ale ambasadelor;

- bani în numerar, carduri, caiete de cecuri sau alte documente legate de tranzacții financiare, indiferent dacă este vorba de sume mai mari sau mai mici;

- orice fel de înscrisuri referitoare la plățile efectuate de victime către traficanți, de exemplu, caiete cu evidența plăților zilnice, liste de plată scrise de mînă, chitanțe ale unor plăți bancare sau poștale;

- orice acte de identitate sau documente de călătorie, bilete, cupoane, chitanțe, bilete de bord, bilete de bagaj;

- orice înscrisuri referitoare la eliberarea pașapoartelor și a vizelor, scrisori de sponsorizare, contracte de dans, contracte cu agenții de escortă sau agenții matrimoniale

le, formulare de înscriere la școli de limbi străine;

– orice documente legate de organizarea cotidiană a activităților de prostituție: reclame, liste cu orele prestate, liste cu serviciile sexuale oferite, liste de prețuri, texte-standard pentru serviciile de sex la telefon;

– orice obiecte folosite în activitatea de prostituție, cum ar fi uniforme, instrumente, accesorii sexuale, cantități mari de preservative, materiale pornografice;

– orice înscrisuri referitoare la închirierea și modul de plată a spațiilor locative, a “caselor sigure” ori a altor adrese;

– toate sistemele de telecomunicații și echipamentele informatice: computere, telefoane mobile, aparate de fax, minicomputere, agende electronice;

– orice lucruri de valoare pe care suspectul le are în posesie sau le-a achiziționat pentru altcineva, indicând cheltuieli care depășesc, în mod evident, mijloacele financiare legale cunoscute ale suspectului, de exemplu, autovehicule, bijuterii, mobilier sau aparate tehnice scumpe etc.

Percheziția domiciliară trebuie să fie completă și minuțioasă. Deseori aceasta durează multe ore.

Fiind vorba de o infracțiune tipică unui anumit stil de viață, comisă de-a lungul a săptămîni și luni la rînd, poliția va găsi o mare cantitate de obiecte și înscrisuri, dintre care multe vor fi relevante ca mijloace de probă.

Chiar și cele mai mici documente sau înscrisuri pot conține dovezi substanțiale, cum ar fi notițe scrise de mîna cu numere de telefon, adrese de internet sau de e-mail, liste de plată etc. Singura metodă sigură de a evita neglijarea unor mijloace de probă este regula

de aur: “Ridică tot ce găsești, căci le poți da oricînd înapoi”.

Dacă se fac descoperiri importante cu ocazia percheziției domiciliare, de exemplu un seif care conține cantități mari de bani, pașapoarte, arme de foc sau droguri, organele judiciare vor înregistra pe video locul în care s-au găsit aceste obiecte și va ordona ambalarea lor de către un specialist în analiza tehnico-științifică a urmelor.

În cazurile de investigare criminalistică a traficului de persoane, cheile pot furniza dovezi importante. Cheile găsite în posesia suspectilor vor fi încercate la toate adresele implicate în infracțiune, cum ar fi: sediul agențiilor, cluburi de noapte, bordeluri “case sigure”, deoarece dacă ele se potrivesc, suspectul nu mai poate da o justificare falsă a posesiei acestor chei. Cheile care se potrivesc cu diferite lacăte sau broaște vor fi ambalate, sigilate și etichetate fiecare în parte.

Mijloacele de telecomunicații au o importanță vitală la investigarea criminalistică a traficului de persoane. De aceea, organele judiciare trebuie să ridice toate aparatele găsite – de la calculatoarele de birou la agendele electronice de buzunar. Se vor ridica faxurile, calculatoarele portabile (laptop), telefoane mobile, “personal communications”, pagerele, de asemenea și toate benzile din aparatele-robot de răspuns la telefon etc. Organele judiciare trebuie să aibă o evidență strictă a persoanelor asupra cărora a fost găsit fiecare aparat în parte, printre care lucruri a fost găsit și cui aparțin lucrurile respective.

În cazurile în care se anticipează utilizarea de către suspecti a calculatoarelor și a echipamentelor electronice, trebuie să se asigure participarea la efectuarea percheziției domiciliare a unui po-

lițist-specializat în acest domeniu, care să deconecteze și să ambaleze corespunzător aparatele. Dacă nu poate fi adus un specialist, organele de cercetare vor încerca să obțină la telefon informațiile necesare în timpul percheziției. Dacă este de față un specialist, instrucțiunile sale vor fi respectate întocmai.

Dacă nu este posibilă nici una dintre soluțiile de mai sus, echipa de cercetare va proceda după cum urmează:

– se vor controla imediat încăperile și se vor lua toate măsurile ca nimeni (deci nici membrii echipei de cercetare) să nu atingă echipamentul electric;

– după asigurarea protecției localului percheziției se vor filma toate aparatele și orice imagini de pe ecranele acestora;

– se vor filma și laturile posterioare ale aparatelor, pentru ca ulterior specialiștii să știe cum au fost conectate cablurile și să poată reconstitui fără risc echipamentele electronice;

– înainte de apăsarea pe butonul de deconectare, respectiv înainte de scoaterea din priză, se vor folosi etichete sau creioane colorate pentru a marca fiecare dintre cablurile conectate, așa încît ele să poată fi identificate și reconectate ulterior pentru interogatoriu;

– aparatele electronice vor fi mînuite de așa mînieră, încît să nu se ștergă amprente sau alte urme;

– s-ar putea ca informațiile furnizate de aparatul respectiv să reprezinte un material probator important, dar să fie totuși necesară o analiză tehnico-științifică a aparatelor, pentru a-i identifica pe adevărații utilizatori;

– ridicarea computerului și a imprimantei, mostre de hîrtie nefolosită și tot ceea ce s-a imprimat

deja pe hîrtie – aceste obiecte pot fi analizate și comparate cu mijloace de probe ridicate cu alte ocazii.

Potrivit dispozițiilor art. 19 din Legea nr. 678/2001, banii, valorile sau orice alte bunuri dobîndite în urma săvîrșirii infracțiunilor de trafic de persoane ori cele care au servit la săvîrșirea acestor infracțiuni, precum și celelalte bunuri prevăzute de art. 118 Cod penal sînt supuse confiscării speciale.

La același articol, la alin. (2), legiuitorul face o precizare în sensul că include în categoria bunurilor care au servit la săvîrșirea infracțiunii și mijloacele de transport care au folosit la transportul persoanelor traficate și imobilele în care aceste persoane au fost cazate după apariția făptuitorilor.

În cazul infracțiunilor de trafic de persoane, deținerea bunurilor expres prevăzute de lege, respectiv art. 118 Cod penal – sediul de bază al materiei, dar și în legea specială, prezintă pericol, dată fiind destinația ce li se poate da (folosirea mijloacelor de transport sau a imobilelor pentru transportul sau cazarea altor victime) sau proveniența lor ilicită. Infracțiunile de trafic de persoane, deși au ca obiect traficul persoanelor în sine, se rezumă de fapt la bani, începînd de la investițiile în crearea rețelei, infrastructura de recrutare, iar ulterior, după obținerea profitului – împărțirea și eventual “spălarea banilor” obținuți.

Pe tot parcursul investigației criminalistice a infracțiunii de trafic de persoane, unul dintre obiectivele urmărite este determinarea stilului de viață al făptuitorilor, a cheltuielilor acestora și, în final, determinarea surselor de venituri.

Vor fi analizate două aspecte principale:

1) dacă suspiecții au locuri de muncă sau ocupații legale, natura

acestor ocupații, dacă ele pot fi asimilate cu traficul de persoane;

2) dacă suspiecții cheltuie banii, locurile unde o fac (cazinouri, baruri, agenții de pariuri).

Toate aceste investiții necesită mișcări de capital, încasări și plăți care pot fi dezvăluite în cadrul operațiunilor de investigare financiară. Astfel, organele judiciare de anchetă procedează la verificări privind cumpărarea unor bilete de călătorie, care pot oferi detalii privind planurile traficantilor, supraveghează punctele de ieșire din țară, analizează cheltuielile efectuate și transferul de bani prin intermediul mijloacelor de plată electronice.

Întrucît nu doresc să-și asume nici un risc în administrarea profitului obținut, traficantii procedează la reinvestirea acestuia, dîndu-i o aparență de legalitate, fie în investiții pentru confortul personal, fie prin derularea unor afaceri sau constituirea unor societăți comerciale, avînd un obiect de activitate real.

Informații relevante privind veniturile și cheltuielile realizate pot fi obținute de la Oficiul Național pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, care are obligația de a raporta tranzacțiile suspecte.

Dacă au fost identificate numarul și locația bunurilor obținute de traficantii, ca urmare a săvîrșirii infracțiunii, sau cele care au fost destinate să servească la săvîrșirea infracțiunii, se procedează la confiscarea specială a acestora.

Ancheta financiară are un rol deosebit pentru succesul anchetei infracțiunii de trafic în vederea exploatarei sexuale.

Există două motive principale pentru aceasta:

1) infracțiunea se referă numai la bani: investiția inițială pentru crearea infracțiunii și livrarea de

personal pentru actele de prostituție, managementul continuu al activităților de prostituție și, în final, spălarea banilor, mișcarea banilor și mișcarea profitului;

2) traficul în vederea exploatarei sexuale este o infracțiune ce necesită timp pentru stabilire și dezvoltare – astfel ea devine o infracțiune “ca un mod de viață”;

Asemenea subiecte privind modul de viață, precum și modalitatea de călătorie, cheltuielile pe obiectele de lux, cum ar fi mașinile și bijuteriile, activitățile din timpul liber, cum ar fi restaurantele și cazinourile, toate necesită mijloace și metode de achiziție.

Regula de aur: “Identifică și urmărește banii și vei găsi traficanții”.

Toate activitățile din cadrul acestor două categorii necesită tranzacții financiare, iar ancheta financiară proactivă a acestor spații va avea întotdeauna rezultate. Ele pot fi aplicate atît în cadrul fazei dinamice de dinaintea arestării, cît și în cea ulterioară arestării.

Faza anterioară arestării are o valoare specială din două motive:

– anchetarea tranzacțiilor financiare și analiza rezultatelor vor furniza adeseori informații și date importante, folositoare pentru a se asigura că operațiunea progresează eficient;

– în funcție de circumstanțele cazului, ancheta financiară dinaintea arestării este destinată identificării sumei și locației bunurilor criminale derivate din infracțiune;

În cazul în care acest lucru este îndeplinit, va fi posibilă coordonarea fazei arestării cu procedurile de sechestrare financiară, astfel încît să se ajungă la poziția optimă de sincronizare a arestării traficantilor și sechestrării bunurilor lor.

În urma anchetei financiare, an-

chetatorii obțin o valoare dublă din aceleași probe:

➤ în primul rând, dovada privind câștigul financiar și cheltuielile la scară largă, cu mult mai mari decât orice sumă legitimă de câștig pe care traficanțul pretinde a o avea, este un argument al acușării aproape imposibil de ripostat de către traficanț, evidența este ținută de forma documentării tranzacțiilor financiare de obicei computerizate, ce sînt extrem de dificil de combătut pentru avocații apărării;

➤ în al doilea rînd, aceeași evidență se află la baza procedurilor de confiscare a averilor în urma condamnării.

Capacitatea organelor de aplicare a legii de a identifica, ancheta, sechestra și confisca bunurile rezultate din traficul de persoane este o modalitate de a trimite infractorilor un mesaj-simbol puternic. Acest lucru este important deoarece traficul este perceput ca o infracțiune cu "profit mare" și "risc redus", iar traficanții privesc sentințele scurte de condamnare cu închisoarea pentru această infracțiune drept un simplu "risc de afaceri".

Situația se schimbă imediat ce în urma unei anchete financiare reușite apare următoarea schemă: "termen scurt de arest – eliberare – profituri zero – toate bunurile confiscate".

Cercetările financiare post-arrestare au ca scop stabilirea a trei aspecte:

- cîți bani au fost obținuți în urma infracțiunii;
- cîți bani au ramaș;
- unde au rămas acești bani.

Probele cu dublu scop, prezentate în cadrul investigației financiare, care vor dovedi cele trei puncte menționate vor fi de mare folos pe timpul investigației, pentru că solicită traficanțului explicații

cu privire la proveniența și posesia banilor, în lipsa sau ca rezultat al activității ilicite.

Multe dintre documentele justificative ale traficanților vor putea localiza suspectul la un moment dat, într-o locație dată.

Acest lucru se poate explica nu doar prin tranzacțiile importante realizate în interiorul băncilor, ci și prin bonurile de benzină sau notele de restaurant.

Dovezile documentare trebuie analizate și examinate pentru următoarele tipuri de probe:

– plăți pentru cazare, publicitate, transport, vize, cheltuieli personale pentru bunuri precum vehicule, bijuterii, cheltuieli în restaurante, cazinouri, cluburi de noapte;

– chitanțe pentru cheltuielile sus-menționate, inclusiv pentru benzină, taxe de drum și de traversare a unui pod, chitanțe din internet-cafeuri și cartele de telefon;

– orice dovezi legate de aceste plăți făcute de victime ale traficanților;

– orice documente legate de metoda și ruta prin care banii sînt spălați sau transferați în afara țării.

Traficanții de persoane folosesc o varietate de metode pentru spălarea profitului, acest lucru incluzînd transformarea banilor în alte forme de bunuri, cum ar fi: vehicule, obiecte electronice sau instrumente de firmă.

Traficul de persoane este o infracțiune complexă, continuă sau continuată ce presupune o activitate ilicită vastă și săvîrșirea unei game largi de alte activități ilicite, necesare pentru atingerea scopului traficanțului, de aceea traficul nu trebuie văzut ca o infracțiune separată.

Infracțiunile conexe traficului de persoane pot fi grupate după cum urmează:

– infracțiuni economice: corupție, spălare de bani, evaziune fiscală, falsificare de documente;

– infracțiuni contra persoanei: munca forțată sau obligatorie, sclavia cauzată de o îndatorare, căsătoria forțată, sclavia, tortura;

– supunerea la tratamente crude, degradante sau inumane;

– agresiune sexuală sau viol;

– vătămare corporală sau omor;

– răpire sau sechestrare;

Recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea ca elemente materiale obligatorii ale infracțiunii necesită, la un moment dat, ajutorul unor terțe persoane dar care, prin ajutorul acordat, favorizează și înlesnesc activitatea ilicită desfășurată. Aceste persoane pot avea un rol episodic sau pot deveni membre ale grupului organizat, motivat de obținerea de profituri bănești. Identificarea lor se bazează pe declarațiile victimelor, declarațiile suspectilor și anchete financiare paralele.

Pentru a obține profituri din traficul de persoane, traficanțul trebuie să aducă femeile pe "piața" locală și să facă reclamă pentru ele. Tocmai acesta este punctul nevralgic al traficanțului, deoarece el este obligat să se conformeze la această regulă a comerțului.

Rolul organelor judiciare specializate este de a studia și supraveghea industria sexului, afit la nivelul prostituției de stradă al bordelurilor, hotelurilor, cît și al barurilor cu animatoare, al agențiilor de escortă.

Prin activitățile zilnice desfășurate de către organele judiciare specializate, acestea pot avea o contribuție crucială în combaterea traficului de persoane.

Din analiza cazuisticii s-a constatat că informația-cheie sau mijlocul de probă decisiv a

fost furnizat deseori de organul judiciar specializat, chiar dacă la moment nu și-a dat seama de importanța contribuției sale la soluționarea cazului.

În scopul obținerii unor rezultate pozitive, se impune antrenarea permanentă a organelor judiciare de specialitate în problemele **traficului de persoane**.

În acest scop se va purcede la:

- punerea la dispoziție a informațiilor despre infracțiunile de trafic de persoane;
- instruirea în recunoașterea potențialelor victime traficate și a traficantilor suspectați;
- dezvoltarea capacității maxime de culegere a datelor și informațiilor;
- consemnarea și evaluarea informațiilor obținute.

Datele și informațiile care pot contribui la identificarea unor rețele de traficanți de persoane pot fi culese din următoarele surse:

- de la victimele traficate;
- prin studierea reclamelor de prostituție;
- de la persoanele care lucrează în industria sexului;
- sesizări ale comunității;
- bazele de date ale organelor judiciare de specialitate, care acționează la nivelele local, regional, național;
- bazele de date ale organizațiilor internaționale de cooperare a forțelor de poliție judiciare, cum ar fi: Interpol, Europol, Centrul SECI, Masa de lucru pentru Marea Baltică, Cooperarea Economică a Mării Negre;
- bazele de date ale departamentelor pentru migrație, vamei, poliției de frontieră, evidențele ministerelor de interne și de externe referitoare la cererile și acordarea permisului de ședere, cererile de azil sau cetățenie, evidențele altor

ministere cu atribuții în domeniul ocupării forței de muncă;

- de la organizații interguvernamentale și neguvernamentale de profil;
- de la linii aeriene și alte companii de transport;
- din reportaje în mass-media, studii științifice.

Procesul de culegere a informațiilor trebuie să întrunească două criterii principale:

- 1) toate aceste activități urmează să se desfășoare strict conform legii;
- 2) ele trebuie să fie consemnate corespunzător.

Astfel, în cazul în care se cere ulterior folosirea materialului ca probă la proces și procedura penală nu interzice folosirea lui, aceste consemnări pot contribui la condamnarea traficantilor.

Investigarea infracțiunii de trafic de persoane prezintă anumite particularități pe care am încercat să le descriem în prezentul articol. În cazurile de trafic de persoane, principala grijă a anchetatorilor este salvarea și protecția victimelor. În ceea ce privește obținerea de informații generale despre acest tip de infracțiuni, organele judiciare nu se pot baza pe victime, ci trebuie să elaboreze metode pentru obținerea din alte surse a informațiilor și mijloacelor de probă.

Referințe bibliografice

1. Codul penal român. București, 2006.
2. Codul de procedură penală român. București, 2010.
3. Lăpăduși V., Sârbu O. *Aspecte privind cercetarea propriu-zisă la fața locului în cazul evenimentelor grave*. Contribuția criminalistici la investigarea actelor teroriste și a altor evenimente cu consecințe grave. București, 2007.

4. Popa Gheorghe. *Considerații generale privind investigarea științifică a locului faptei*. În: Criminalistică. Note de curs, vol. II. Cîmpina, 2005.

5. Lăpăduși V., Grejdinoiu S. *Considerații privind investigarea criminalistică a locului faptei*. În: "Investigarea criminalistică a locului faptei". Lucrările simpozionului din 27 octombrie, 2003.

6. Văduva Nicolae. *Criminalistica*. Curs universitar de tactică și metodică. Craiova: Editura Universitatea, 2004.

7. Bercheșan V. *Tratat de tehnică criminalistică*. București: Little Star, 2004.

8. Aioanițoiaie C. *Cercetarea la fața locului*. București: Academia de Poliție "Alexandru Ioan Cuza", 1985.

9. Pletea Constantin. *Criminalistica – elemente de anchetă penală*. București: Little Star, 2003.